

Interview met Peter Custer, Australian News Service.

Hoe komt het dat er zo'n onevenredig groot aantal aantrekkelijke jonge vrouwen zich tot u aangetrokken voelt?

Ik ben niet homoseksueel. Ik ben heteroseksueel en ik ben dol op vrouwen. En zij zijn dol op mij. En waar ik over praat spreekt hen bijzonder aan, omdat ik tegen alle mannelijke superioriteit uit het verleden ben. Ik ben altijd voor absolute bevrijding van de vrouw uit de greep van de man geweest, ik ga zelfs zover dat er geen huwelijk hoeft te zijn. Want het huwelijk is gevangen zitten, een levenslange slavernij. Mensen zouden even natuurlijk moeten leven als dieren: geen huwelijk, geen echtscheiding, geen ruzies, geen problemen. Heb je ooit een kameel gezien die onder de plak zat?

Poona, een stad van ongeveer 3 miljoen inwoners, gelegen in de staat Maharashtra, Centraal India, is van oudsher bekend om haar industrie, universiteiten en gematigd klimaat. De opzienbarende en nogal onverwachte gebeurtenissen die midden jaren zeventig begonnen, veranderden de reputatie van de stad totaal. Want Poona is de stad waar goeroe Bhagwan Shree Rajneesh, later Osho genoemd, besloot zijn commune op te zetten, die zoveel tegenstellingen zou oproepen.

De Shree Rajneesh Ashram, zoals die eerst werd genoemd, werd gesticht in de groene buitenwijk Koregaon Park, eens een favoriet zomerverblijf van de maharadja's. Deze uitgesproken controversiële man, die geen blad voor de mond nam, werd een van de meest besproken spirituele leraren van de eeuw. Volgens zijn critici was hij een charlatan, een seks-goeroe en stichter van een modieuze religie, terwijl zijn volgelingen hem zagen als een verlicht wezen en als een uniek spiritueel meester.

Hij werd op 11 december 1931 geboren in een dorpje van ongeveer 700 inwoners in Kuchwada in Madhya Pradesh, Centraal India. Zijn naam was Rajneesh Chandra Mohan en hij was de eerste van elf kinderen in een familie van handelaren in kleding. Tot zijn zevende werd hij opgevoed door zijn grootouders. Daarna verhuisde hij naar Gadarwada, bekend om zijn rivier, waar hij bij zijn ouders woonde.

Een onafhankelijk en dwars kind, dat bijna alles ter discussie stelde. Als tiener verhuisde hij naar de stad Jabalpur, waar hij nog steeds niets kritiekloos accepteerde. Hij raakte geïnteresseerd in het ongebruikelijke en bizarre en onderzocht niet alleen het paranormale, maar ook de traditionele meditatie.

Hij had op 21 maart 1953, zo verklaarde Osho, tijdens een meditatie de Verlichting ervaren. Hij beschreef die ervaring later als een innerlijke explosie en voegde er aan toe dat hij zich sindsdien nooit meer echt in zijn lichaam heeft gevoeld.

Als student was hij welbespraakt en schrander. Het was daarom voor niemand een verrassing dat hij al op 27-jarige leeftijd tot professor in de filosofie in Jabalpur werd benoemd. Die academische carrière was echter veelbewogen en nogal van korte duur. Al na een paar jaar nam hij ontslag en begon door India te trekken, bestaande geloofssystemen ter discussie te stellen en kritiek te leveren op wat hij als dogma's beschouwde.

Hij stond bekend als Rajneesh de Acharya of de Leraar. Hij werd al gauw een omstreden figuur door zijn heftige aanvallen op georganiseerde godsdienst, priesters, politici, Moeder Theresa en Gandhi en zijn steun aan zulke impopulaire maatregelen als geboortebeperving.

Hij pleitte voortdurend voor de uitgangspunten van individuele vrijheid en persoonlijke bevrijding. Dat deed hij tijdens duizenden kilometers lange reizen, dag na dag, in overvolle en lawaaiige treinen. Er zijn verscheidene aanslagen op het leven van Osho gepleegd. Er werden stenen naar hem gegooid, hij werd met een mes aangevallen en vergiftigd.

Het keerpunt kwam in Amritsar, waar hij werd tegengehouden door duizenden wanhopig protesterende tegenstanders en waar hij moest worden begeleid door gewapende bodyguards om zijn afspraak in de Golden Tempel na te kunnen komen. Toen besloot hij zich te vestigen op één plaats, waar werkelijk geïnteresseerden hem op zouden kunnen zoeken.

Osho vestigde zich in Bombay, waar zijn onomwonden en radicale zienswijze op politiek, godsdienst en seks hem in sommige kringen erg impopulair maakte. En inderdaad, in 1968 werd hij eens uitgenodigd om over liefde te spreken, maar eigenlijk ging het over seks en liefde, zoals later in het boek *From Sex to Superconsciousness* te lezen was. Zijn gehoor was geschokt en zijn lezingen werden geannuleerd.

Osho gelooft dat seks de meest vibrerende energie is, maar dat het niet het einddoel moet zijn; seks zou ons eerder naar onze ziel moeten leiden. We moeten ons niet schamen over onze seksuele wensen of die onderdrukken, maar we moeten er ook niet compleet door beheerst raken. Terwijl de ene helft geschokt was, stroomde de andere helft toe om naar deze religieuze rebel te luisteren.

Osho denkt dat meditatie het grootste avontuur is dat de mens kan overkomen en de sleutel is naar de innerlijke wereld, God en het bestaan. In de buurt van Bombay experimenteerde hij met heel individuele en vaak buitenissige meditatietechnieken. Sommige critici beweerden dat hij alleen maar een hypnotiseur was. Hij antwoordde hierop dat hij niets anders deed dan proberen meditatie naar de 20^e eeuw te brengen.

Tijdens het hoogtepunt van de zeventiger jaren begon hij mensen in te wijden in neo-sannyas of discipelschap. Hij legde hen de verplichting op zichzelf te leren ontdekken door meditatie. Anders dan bij de traditionele sannyasins draaide het niet om ascese of zelfontkenning. Osho vroeg zijn discipelen niet de materiële wereld achter zich te laten, maar wel hun oude, ongezonde, sociale conditionering.

Het nieuws over deze onconventionele goeroe verspreidde zich snel en een toenemend aantal westerse bezoekers zocht hem in Bombay op en woonde zijn meditatiekampen en lezingen bij. Velen van hen waren zoekers die het hippiespoor volgden tussen Goa, Kathmandu en Kashmir. Anderen kwamen van de nieuwe psychotherapeutische bewegingen die in centra als Esalen in Californië en Quaesitor in Londen opkwamen.

Door de groeiende belangstelling voor wat hij verkondigde besloten Osho en zijn volgelingen zich enkele honderden kilometers ten zuidoosten van Bombay te vestigen, weg van de verstikkende hitte, op het plateau van Poona. Daar werden zijn sannyasins zichtbaar, compleet met lange gewaden en mala met medaillon en nieuwe namen. Zoals alle spirituele meesters moedigde Osho zijn discipelen aan hun verleden te vergeten en opnieuw te leren leven in vertrouwen.

Vanaf dat moment liet hij zich Bhagwan noemen, de Gezegende. Poona was al een plaats die geassocieerd werd met goeroes. De bekendste was de mysticus Meher-Baba. Het was in de sfeer van deze oude koloniale plek dat Osho begon te werken aan zijn ashram, zijn spirituele commune.

Ondanks zijn alsmear slechte gezondheid, die steeds weer problemen meebracht, ging hij door met regelmatig lezingen te geven en toespraken te houden. Hij gaf advies over meditatie en over therapiegroepen.

Net als bij andere mystici vóór hem, ging Osho's centrale en eenvoudige boodschap over liefde. Hij moedigde zijn discipelen aan in het moment te leven, lief te hebben en te erkennen dat God niet een deel van het bestaan is, maar het hele bestaan.

God is het groen aan de bomen en het rood van de bomen en het goud van de bomen. God is overal. Alleen God bestaat. Ontkennen betekent God ontkennen. Veroordelen betekent God veroordelen. Iets afwijzen betekent dat je denkt dat je wijzer bent dan God. God heeft jou dit leven gegeven, dit enorm waardevolle geschenk en je kunt het niet eens waarderen; je kunt het niet eens verwelkomen. Je voelt er geen enkele dankbaarheid voor. Integendeel, je blijft maar klagen en klagen en klagen. Je hart zit vol wrok in plaats van dankbaarheid.

Maar dit is je dan ook eeuwenlang door de priesters aangepraat. De priesters hebben ervan geleefd. Dit is altijd hun fundamentele strategie geweest om mensen uit te buiten. Maar als het leven in zijn totaliteit geleefd wordt zijn er helemaal geen priesters nodig!

Deze pittige mix, een exotisch India, een boodschap van meditatie en liefde en een invasie van westerse zoekenden, trok al snel de aandacht van de wereldpers.

Als je je openstelt voor liefde, zul je ook openstaan voor God. Dat is hetzelfde. Liefde is het begin en God is het einde. Liefde is de drempel van de tempel van God.

Journalisten en filmsterren kwamen op bezoek. Het 'oranjevolkje' ontstond. In Poona moest je zijn.

Osho had nu zijn nieuwe Dynamische Meditatie volledig ontwikkeld en geïntroduceerd, een techniek die speciaal ontworpen was om mensen te helpen vrij te worden van het dwangmatige van hun ingesleten denkpatronen. Op het eerste gezicht leek deze oefening niet veel meer dan een soort energiedans, maar Osho verklaarde dat het een meditatietechniek was gebaseerd op wetenschappelijke uitgangspunten. Een techniek die paste bij het leven van de twintigste eeuw.

De Dynamische Meditatie draait om verschillende fases van ongeremde expressie, ondersteund door emotionele ontlading. Daarna volgen stilte en verstillig. Osho betoogde dat chaotisch ademen helpt om onderdrukte emoties los te laten. Uitaademen, stoppen en stil zijn.

Het maakt je ervan bewust dat je niet je lichaam bent en niet je denkmechanisme. En je leeft niet alleen dit leven - je bent eeuwig leven. Dat is al vaak gebeurd, en altijd blijf je leven. En dat zal nog vaak gebeuren – en altijd zul je leven.

Osho gaf in de Shree Rajneesh Ashram 's morgens lezingen, toespraken, zowel in het Hindi als in het Engels. Hij had het over ieder denkbaar onderwerp, van Jezus tot Zen, van yoga tot

Gurdjieff en van Boeddha tot Tao. Hij was altijd aan het provoceren, hij ging tot het uiterste in zijn kritiek, zo nu en dan in tegenspraak met zichzelf en vaak vol humor.

‘s Avonds in de darshans beantwoordde hij vragen van de rondom hem verzamelde discipelen. Hij spoorde hen aan om geen intellectualistische vragen te stellen, maar persoonlijke. Hij benadrukte dat zijn ashram zou draaien om het hart en niet om gedachtenconstructies.

Osho begon te experimenteren met directere overbrenging van zijn energie en tijdens de avonddarshans nam de energie van aanraking de plaats in van die van woorden. Maar er was niet alleen kracht in zijn handen. Swami Keerti, al jarenlang discipel, drukte het zo uit:

Ik heb nooit zulke mooie ogen, zulke magnetische ogen in welk menselijk wezen dan ook gezien. Die ogen kijken dwars door je heen en maken zo 'n diepe indruk, dat je het nooit vergeet. En zelfs als je naar zijn foto kijkt, lijkt het alsof die ogen naar voren springen.

Swami Keerti gaat ook in op de vraag wie hem waarom zoekt.

Voor mij voelde het andersom, alsof de meester de discipel vond. Ik heb het rechtstreeks ervaren, hoewel ik al boeken had gelezen voor ik bij hem kwam. Maar toen ik aankwam zei Osho: 'Ik heb op je gewacht.' Dat was dus duidelijk, want zelfs al had ik hem nog niet gezien – ik had pas een of twee boeken gelezen toen ik aankwam – de aantrekkingskracht was zo sterk, dat ik denk dat niet veel mensen die kracht voelen. Tenzij de meester naar hen zoekt.

Critici van Osho beweerden dat hij alleen geïnteresseerd was in rijkdom en dure namen. Als voorbeeld noemen ze Swami Vimalkirti, van geboorte een prins van Hannover, die op zijn 34^e overleed aan een hersenbloeding.

Vimalkirti had een rebelse geest; hij trouwde uit liefde met Turiya, die niet van adel was. De hele familie was ertegen, maar hij was een integer en intelligent mens. We gaven Vimalkirti een prachtige uitvaart; misschien had hij nooit zoveel liefde gekregen, zo'n mooie feestelijke uitvaart, ook al zou hij keizer van Duitsland geweest zijn.

Aan het eind van de zeventiger jaren was het voornaamste verwijt aan Osho dat hij meer over vrije seksuele omgang sprak dan over liefde en dat hij genoot van een onevenredig grote rijkdom.

Dit soort kritiek is niet besteed aan de Indiase historicus Khushwant Singh.

Wat oppervlakkig! Ik heb altijd gevonden dat Osho's vertoon van auto's en mooie meisjes zo onbelangrijk was in vergelijking met zijn leer. Hij probeerde er weloverwogen op te blijven hameren dat dit soort dingen niet van belang zijn. Onderdeel van vrijheid is bevrijding van seksuele remmingen. Het is toch logisch, dat als mensen zich realiseren dat ze steeds in hun hoofd met seks bezig zijn, in plaats van in hun kruis, waar het thuishoort, dat je er dan vanaf moet zien te komen. Als je seks wilt hebben, ga er dan op af. Anders kun je nooit helder van geest zijn.

In 1981, na zeven jaar Poona, vertrok hij onverwacht. De media waren totaal overrompeld. Niemand scheen te weten waarom hij vertrokken was. Er werd gespeculeerd over

belastingaffaires en over zijn impopulariteit in sommige kringen. Anderen geloofden dat hij medische behandeling in het buitenland zocht.

Khushwant Singh vond het allemaal te voor de hand liggend.

Deze man trok zich nooit iets aan van wat anderen zouden zeggen. Hij zei altijd wat hij ergens van vond. Hij was altijd uiterst eerlijk in zijn opvattingen. Er was een hoop kritiek op hem. Je had van die onruststokers, mensen die denken dat ze alles weten wat er te weten valt. Die het gevoel hadden dat hij inging tegen Indiase tradities en gewoontes. Hij wilde niet meer in die alles verstikkende sfeer verkeren, en besloot te vertrekken.

Eerder dat jaar hadden enkele Amerikaanse sannyasins 'The Big Muddy' gekocht, een ranch van 100 vierkante mijl aan ruige heuvels en steenachtige grond. Ooit was het een Hollywood filmlocatie geweest. Deze reusachtige en niet rendabele veeboerderij werd al 20 jaar niet meer gebruikt. In augustus 1981, na een kort verblijf in New Jersey, kwam Osho aan op deze plek, die al snel een nieuwe naam kreeg: Rajneeshpuram.

De activiteiten in Rajneeshpuram vielen in ieder opzicht op. Grote bassins werden aangelegd om afvalwater te zuiveren en te hergebruiken voor irrigatie. Er werden 60 verschillende groenten biologisch geteeld, er waren schuren voor melkvee, een imkerij, 150 duplexwoningen, een hotel met 200 kamers, enorme kassen en een hele serie gele schoolbussen. Er waren al gauw zo'n 5000 inwoners.

In het begin sprak hij niet meer in het openbaar, maar reed hij dagelijks rond over de ranch, tot groot genoegen van zijn discipelen.

Maar via zijn woordvoerders liet hij wel van zich horen. In 1983 bijvoorbeeld bracht hij een advies naar buiten over aids-preventie. Hij verklaarde dat het celibaat duidelijk de veiligste mogelijke vorm van seks was. Ook sprak hij zijn voorkeur uit voor monogamie, het gebruik van condooms en rubber handschoenen en voor een verbod op orale en anale seks. Osho voorspelde dat uiteindelijk tweederde van de wereldbevolking zou sterven aan aids. Zijn visie werd toen niet serieus genomen en afgedaan als bizar en vergezocht.

Naast de snelle ontwikkeling die de ranch doormaakte, moest hij ook het hoofd bieden aan allerlei problemen, zowel binnen als buiten de ranch. Binnen de ranch waren beweringen en tegenbeweringen. Dat ging over aantijgingen als poging tot moord, bigamie en fraude.

Osho vroeg de FBI om op de ranch een onderzoek in te stellen. Een van de gevolgen was dat een aantal discipelen er van door ging, naar men zei omdat ze betrokken waren bij zulke misdaden, en omdat vervolging boven hun hoofd hing.

Hij maakte van deze gelegenheid gebruik om een einde te maken aan het Rajneeshisme, uit bezorgdheid dat discipelen dingen uit zijn naam hadden gedaan, in plaats van op hun eigen naam. Vanaf die tijd noemde hij zijn discipelen liever zijn mensen of, veel later, zijn vrienden.

Er rezen problemen met de INS, de Immigratie en Naturalisatie Dienst en de staat en de federale regering stelden een onderzoek in. Voortdurende was er vijandigheid van de inwoners van Antelope en van de overige burens. Voor deze mensen was het letterlijk een nachtmerrie om een stad dichtbij te hebben die groot genoeg was om te beschikken over een eigen brandweerteam en vredesmacht. Nog erger was misschien hun leider, een oosterse

mysticus, totaal onverteerbaar voor hun fundamentalistisch christelijk gevoel. Roddels over vrije seks voedden bovendien hun vooroordelen.

Er waren luidruchtige en talloze demonstraties, zowel tegen Osho als tegen zijn sannyasins. Al gauw was de relatie tussen de bevolking van Antilope en die van Rajneeshpuram totaal verstoord.

Een tijd later begon Osho weer in het openbaar te spreken en ook interviews aan de pers te geven. Zijn binnenkomst werd dan geheel in stijl aangekondigd.

Naar mijn mening zijn alle wereldreligies tot op heden sadomasochistisch geweest. Mijn religie is de eerste die levensbevestigend is.

Vraag: Een ding springt in het oog bij de mensen als ze verhalen over U lezen en U op de televisie zien en dat is het feit dat U zoveel Rolls Royces bezit of heeft. Waarom is dat?

Osho: *Hoeveel?*

Vr: 80?

Osho: *Nee.*

Vr: 40?

Osho: *90! En dat zijn er niet zoveel. Voor mij stelt dat niets voor.*

Vr: Waarom hebt U er 90 nodig?

Osho: *Ik heb er zelfs niet één nodig. En ze zijn ook niet van mij. Maar mijn mensen willen het. Ze willen er 365, voor iedere dag één. En ik rijd er dagelijks maar een uur in. Maar als mijn mensen het willen en als het ze gelukkig en blij maakt, dat wil ik daar niet tegenin gaan. Het is prima zo.*

Vr: Kunt U hen niet zeggen hun geld aan iets anders te besteden dan aan Rolls Royces?

Osho: *Dat doen alle andere religies al. Laat hen hun werk doen en laat mij mijn werk doen. Alle andere geloven zorgen voor de armen, laat mij dan als enige voor de rijken zorgen.*

Vr: Wie bent U?

Osho: *Ik ben gewoon mezelf, geen profeet, geen Messias. Geen Christus. Gewoon een menselijk wezen, net als jij.*

Vr: Maar niet helemaal.

Osho: *Dat is waar. Niet helemaal. Jij slaapt nog. Maar dat is niet zo 'n groot verschil. Ooit was ik ook in slaap. Op een dag kun je wakker worden. Je kunt zelfs op dit moment wakker worden, niemand houdt je tegen. Dus dat verschil stelt niets voor.*

Hoewel de Verenigde Staten Osho de officiële status van religieus leider hadden toegekend, werd hij toch als een ongewenst en gevaarlijk persoon beschouwd. Het kwam dus niet als een verrassing toen hij in oktober 1985, nadat hij de ranch per vliegtuig had verlaten, tijdens een tankstop in Charlotte, North Carolina, werd gearresteerd. Zijn arrestatie haalde de voorpagina's en hij verscheen overal op de televisie. Hij kwam terug naar Portland, Oregon, na een vreemdsoortige rondreis van 12 dagen via gevangenissen in Oklahoma. Later verklaarde Osho dat hij vergiftigd was toen hij daar gevangen zat.

Zijn tiendaagse proces in Portland vindt plaats in een vijandige sfeer. Ook is er vlakbij een bomexplosie. Het resultaat van het proces is een schikking: een kwart miljoen dollar boete en ontzegging van de toegang tot de VS voor een periode van vijf jaar. Ondanks het feit dat zijn onschuld eigenlijk vast stond, werd hij dus toch wegens enkele ondergeschikte punten die schending van de immigratiewetgeving betroffen, het land uitgewezen.

Na vertrek uit Portland vloog Osho naar Zuid-Dakota, Shannon, Cyprus en Delhi en daarna naar Kulu Manali, India. Na de tegenwerking van de regering die volgde vloog hij naar Kathmandu. In Kathmandu begint hij weer met toespraken, maar opnieuw wordt hij gedwongen zijn lange reis te vervolgen. Deze keer naar Bangkok, Dubai, Cyprus en verder naar Kreta.

De Griekse regering verleent Osho een toeristenvisum, maar alleen om hem daarna onder bedreiging van een vuurwapen op een opzienbarende manier te arresteren. Ondanks woedende betogingen en een snelle achtervolging per auto werd hij vervolgens het land uitgezet.

Van Griekenland brengt zijn gedwongen reis hem naar Nice, Genève, Stockholm, Londen, Shannon, Madrid, Senegal, Rio de Janeiro en uiteindelijk naar Montevideo, Uruguay. Zijn verblijf in Uruguay duurt iets meer dan drie maanden, waarna hij het land weer wordt uitgezet. Deze keer omdat de regering van de VS de president van Uruguay via chantage onder druk zet.

In totaal 21 landen ontzegden hem de toegang of wezen hem uit, met weinig of geen enkele motivering. Osho's zogenaamde wereldreis duurde meer dan een jaar. Bij zijn laatste stop was hij terug in Bombay, waar hij weer met toespraken begon en interviews aan de pers gaf.

Daarna, begin 1987, het laatste stukje: terug naar Poona, waar hij zich opnieuw vestigde in zijn commune. Zijn sannyasins volgden al snel.

De zaak werd op de oude voet voortgezet, de meerderheid van de bezoekers van de commune kwamen in de eerste plaats weer voor de meditatie. De kledingvoorschriften werden een beetje veranderd. Er kwamen verschillende kleuren bordeauxrood voor de kleding overdag en wit voor de avond. Maar voor de rest bleef alles vrijwel hetzelfde.

Osho was er van overtuigd dat hij een perfect recept had gevonden om de ziekten van de moderne mens te genezen: de integratie van oost en west, van meditatie en psychotherapie. Hij betoogde dat de moderne mens meer nodig had dan enkel meditatie. In de eerste plaats is het nodig alle onnodige of pijnlijke emotionele bagage kwijt te raken. Via confrontaties in therapiegroepen moeten daarom de vanouds bestaande conflicten tussen de seksen en de pijnlijke drama's van het familieleven opnieuw opgevoerd en tot ontlading gebracht worden. Dan kunnen ze hopelijk bevredigend worden opgelost.

Ondertussen hield Osho weer toespraken en ging hij in op een ander soort conflicten.

De hele geschiedenis van het christendom gaat enkel en alleen over oorlog– moord en geweld. Hetzelfde geldt voor andere godsdiensten, zij het in mindere mate. Ze zijn destructief; ze zijn desastreus in vele opzichten. Ze vernietigen mensen door schuld te kweken, door ze tot zondaars te maken, door ze te dwingen de wereld en alles wat plezier geeft af te zweren en zich onnodig van alles te ontfeggen. En zij die zich alles ontfeggen worden gerespecteerd. Maar jezelf afknippen draagt niets bij aan de wereld, leidt alleen maar tot ziekte en schuldgevoel.

Al jullie heiligen leggen je samen schuldgevoelens op. Op deze manier vernietigen zij de mensheid; ook op andere manieren vermoorden ze mensen, omdat die niet tot hun eigen kudde horen.

Osho's ideale mens is echter niet de asceet of de mens met schuldgevoel. Hij geeft de voorkeur aan mensen die ten volle van het leven genieten.

Boeddha is niet compleet. Zorba de Griek evenmin – allebei zijn ze half. Ik houd van Zorba en ik houd van Boeddha. Maar als ik diep naar binnenkijk bij Zorba, dan mist er iets: hij heeft geen ziel. Als ik naar binnenkijk bij Boeddha, dan mist er iets: hij heeft geen lichaam. Ik houd jullie een groot samengaan voor: de ontmoeting van Zorba en Boeddha. Ik geef je Zorba de Boeddha. Een nieuwe synthese, de ontmoeting van de aarde en de hemel.

Er is in al die jaren nooit een goeroe zo vaak gefotografeerd als Osho. Hij was dol op de aandacht van de pers en zeker, de camera hield van hem. Zijn critici vonden hem een groot ego; heiligen, was hun argument, behoren niet zo geïnteresseerd te zijn in beeldvorming.. Maar het interesseerde hem helemaal niet hoe anderen hem zagen. Wat meer is, hij moedigde zijn sannyasins juist aan zichzelf te zijn en hun eigen potentieel te realiseren.

Zijn streven was er niet op gericht om systematisch een utopie tot stand te brengen. Wel concentreert zijn blauwdruk voor de toekomst van de mensheid zich op de ontwikkeling van de nieuwe mens: Zorba de Boeddha.

In 1989 kondigde hij aan dat hij niet langer Bhagwan genoemd wilde worden. Hij wilde nu Osho heten, wat betekent “de complete mens” of “de volledig ontwaakte”. Vanouds gebruiken Zen monniken deze term als ze hun Meester aanspreken.

Hij ging altijd niet-serieus met zijn discipelen om. Tegelijk begon hij steeds meer nieuwe en ook vernieuwende meditatie te introduceren. Voor de niet-ingewijden bleek de wisselwerking tussen Meester en discipel soms moeilijk te begrijpen. Zijn voortdurende speelse omgang met zijn discipelen hield meer in dan enkel het binnenshuis maken van originele en ritmische muziek.

Voor een spiritueel leider misschien ongebruikelijk, maar hij geloofde vast in het belang van humor. Hij liet geen dag voorbij gaan zonder een of andere grap. Niemand ontsnapte hem: Hitler, Moeder Theresa, Ronald Reagan, Jezus, Margaret Thatcher, de Poolse paus en de meer mythische Moshe Finkelstein en Rock Hunk, de legendarische Hollywood-ster.

Voor niet-ingewijden is zijn Gibberish-meditatie onbegrijpelijk. Die is gebaseerd op een oude soefi oefening. De techniek ervan houdt in dat men de ogen sluit en geluiden en klanken

zonder betekenis uitbrengt: gibberish. Osho betoogt dat ons denkmechanisme altijd met woorden bezig is; gibberish kan daarom dit patroon van voortdurend verbaliseren doorbreken.

Wees stil. Sluit je ogen en voel dat je lichaam helemaal bevroren is. Dit is het juiste moment om naar binnen te kijken, om het getuige zijn helder te maken. Nivedano! Ontspan. Let go. Maar blijf de getuige. Dat is het enige wat je moet onthouden: je bent getuige; en de rest gaat vanzelf. Nivedano! Kom terug, maar kom terug als een Boeddha.

Het werd nu duidelijk dat Osho in slechte gezondheid verkeerde. In april 1989 hield hij wat later zijn laatste toespraak zou blijken te zijn.

Op dit moment zijn jullie de meeste gezegende mensen op de aarde. Jezelf blijven zien als een Boeddha is de meest kostbare ervaring, omdat het om jouw eeuwigheid gaat, om jouw onsterfelijkheid. Het gaat niet om jou; het gaat om je werkelijke bestaan. Je bent een met de sterren en de bomen en de lucht en de oceaan; je bent er niet meer van gescheiden.

Het laatste woord van Boeddha was: 'Sammāsati', onthoud dat je een Boeddha bent. Sammāsati.

Enkele maanden later bleek zijn gezondheid aanzienlijk verslechterd te zijn. Ondanks dat hij wankel op zijn voeten stond bezocht hij op 17 januari voor korte tijd Buddha Hall om de verzamelde menigte in stilte te groeten. Twee dagen later was hij dood. Hartfalen werd als medische oorzaak opgegeven.

Zijn lichaam werd voor de laatste keer naar Buddha Hall gebracht. Zijn sannyasins hadden gemengde gevoelens, er was zowel dankbaarheid als droefheid. Osho werd daarna naar de verbrandingsplaats gebracht voor zijn crematie.

Ik ben enkel een dichter die zijn lied zingt, een musicus die op zijn sitar speelt. Als je ervan geniet hoeft je verder niet door mij te laten overtuigen. Als je 's morgens naar de vogels luistert, gaat het niet om de waarheid van hun lied, maar om de schoonheid ervan. Het is mijn streven mijn vreugde met jullie te delen, mijn schoonheid, mijn ervaring. En ik ben dankbaar dat jullie bij me wilden zijn, dat ik jullie hand in diepe liefde vast mocht houden. Ik ben dankbaar. En jullie zijn niet mijn volgelingen maar mijn vrienden. Ik ben niet jullie leider; ik ben niet jullie gids. Ik ben wakker geworden, dat is zo; jullie zijn nog diep in slaap. Ik kan jullie wakker maken. Maar als iemand jullie 's morgens wakker maakt, dan wordt hij niet jullie leider en niet jullie gids, alleen een vriend.

Osho's leven is zonder twijfel een leven geweest vol opwindende gebeurtenissen, hoewel een beetje kort. Het begon eenvoudig, maar later kenden miljoenen over de hele wereld hem.

Historicus Khushwant Singh denkt dat hij de kern van Osho's boodschap begrijpt.

Religie hoeft niet iets akeligs te zijn. Mensen die zichzelf straf opleggen, religieuze mensen, al die zelfkastijding. Het hoeft niet negatief te zijn: doe dit niet, doe dat niet. Religie kan iets positiefs zijn. Een bevrijding. Bij het lezen van Osho was het belangrijkste dat ik ontdekte dat het je bevrijdt van alles waarmee je bent opgegroeid, van al die verkeerde ideeën over geloof. Het wezenlijke is mensen niet te kwetsen. De rest is bijzaak. En zelfs meer dan dat: dat een geloof vreugde kan zijn, dat mensen kunnen genieten van religieus zijn, van goed zijn en goed met hun medemens omgaan. Ik voelde: hier heb je de profeet voor een modern India, zelfs de

profeet voor de hele wereld. Ik schuif alle andere dingen die over hem gezegd worden aan kant. Die zijn van geen enkel belang.

Hij maakt bevrijding tot een heerlijke ervaring. Wat je bij al zijn discipelen kunt aantreffen is een voortdurende glimlacht op hun gezicht. Ik weet niet of die echt is of niet, ik weet het niet. Maar ik weet wel dat ik nooit mensen in de commune van Poona of elders gezien heb met lange of uitgestreken gezichten. Ze zijn altijd vrolijk. Ik denk dat dit van binnenuit komt, van waar ze voor staan.

Drie dagen na de crematie werd zijn as in optocht de commune ingedragen en in zijn samadhi bijgezet, zijn laatste rustplaats. Osho had de overtuiging dat zijn cyclus van reïncarnatie nu voltooid was, dat hij niet meer op aarde terug hoefde te komen.

Nooit tevoren heeft enige beweging gebruik kunnen maken van moderne video-technologie om de boodschap waar het om gaat levend te houden en beschikbaar te maken voor anderen. Voor sommige nieuwkomers zijn deze elektronische beelden hun eerste kennismaking met Osho.

Wat de toekomst voor de achtergebleven sannyasins zal inhouden is moeilijk in te schatten.

Khushwant Singh:

Een boodschap zonder boodschapper ligt altijd wat moeilijk. Ik ken geen mensen die dit op zich kunnen nemen. Het is de vraag of zijn kring van vertrouwde volgelingen in staat is om te beseffen wat dit betekent. Maar ik twijfel er niet aan dat door de boeken en door de tapes van zijn toespraken zijn boodschap mensen zal blijven bereiken.